

Rossiyadan munosabat: Bugun Farg'ona vodiysi – chegarasiz yagona makonga aylandi

Rossiya Fanlar akademiyasi Jahon iqtisodiyoti va xalqaro munosabatlar instituti Markaziy Osiyo bo'limi mudiri Stanislav Pritchkin "Dunyo" AA uchun intervyusida 15-16-oktyabr kunlari o'tayotgan "Farg'ona vodiysi: tinchlik va taraqqiyot yo'lida birdamlik" mavzusidagi Farg'ona tinchlik forumining birinchi yig'ilishi haqidagi fikrini bildirdi:

– Bugun biz ko'p jihatdan Markaziy Osiyoda kechayotgan tarixiy jarayonlarning guvohi bo'layapmiz. Mintaqa davlatlari mustaqillikka erishganidan buyon Farg'ona vodiysi ancha ziddiyatli hudud bo'lib kelgan. Shubhasiz, mamlakatlar o'rtasidagi iqtisodiy va shaxsiy bo'linish mintaqa va uning iqtisodiyoti uchun juda og'riqli bo'ldi. Biz 1990-yillar va 2000-yillarning boshlarida kuzatgan jarayonlar – to'laqonli chegara postlarining barpo etilishi, chegaralarning belgilanishi, suv resurslarini taqsimlash va ulardan foydalanish bo'yicha nizolarning kuchayishi – bularning barchasi, albatta, kun tartibida muhim o'rin tutdi hamda Tojikiston, Qirg'iziston va O'zbekiston o'rtasidagi davlatlararo munosabatlarni ko'p jihatdan belgilab berdi.

2016-yil burilish nuqtasi bo'ldi. Shavkat Mirziyoyev O'zbekiston Prezidenti etib saylanishi bilan vaziyat bir kechada tom ma'noda o'zgara boshladi. Oldin mavjud bo'lgan barcha salbiy amaliyotlar, xususan chegara o'tish joylari ochildi va odamlar o'rtasidagi aloqalar tiklandi.

Asta-sekin Farg'ona vodiysida umumiy mintaqaviy makon vujudga keldi. Bugun aytishimiz mumkinki, bu vodiya jamlangan mintaqaviy kuchlar va hukumatlarning majburiyatlari mintaqani birlashtiruvchi salohiyatni maksimal darajada oshiradigan chegarasiz yagona makondir.

O'zbekiston, Qirg'iziston va Tojikiston o'rtasida uch tomonlama bitimning imzolanishi yaxshi qo'shnichilik munosabatlarini o'rnatish va mustahkamlashda, shuningdek, Markaziy Osiyo, xususan, Farg'ona vodiysining barqaror rivojlanishiga poydevor qo'yishda muhim bosqich bo'ldi. Bugungi forum O'zbekiston mintaqaviy rivojlanish strategiyasini hamkorlik va muloqot orqali amalga oshirishga tayyor ekanining yana bir tasdig'idir.

Farg'ona vodiysida joylashgan chegaradosh viloyatlarning har uchala rahbarining nutqini eshitdik. Ular o'z jamoalari o'rtasida ajoyib shaxsiy munosabatlar va samarali ish munosabatlarini rivojlantirgani aniq. Bu hududni har tomonlama rivojlantirish uchun institutsional infratuzilma allaqachon yaratilganidan dalolatdir. Endi muhokamalarni davom ettirish, qo'shma loyihalarni amalga oshirish, qolgan qarama-qarshilik va kelishmovchiliklarni bartaraf etish qoladi. Bularning barchasi hududning rivojlanishi va o'zi chinakamiga qodir bo'lgan marralarni zabt etish imkonini beradi.

Ko'p narsa mintaqaviy rivojlanish strategiyasining qanday amalga oshirilishiga bog'liq. Chegaralarni ochish va chegara masalalarini hal etish samarasini allaqachon ko'rib turibmiz: o'zaro sayohatlar ko'paydi, sarmoyalar oshdi, transchegaraviy savdo o'smoqda. Keyingi qadam – "o'sish nuqtalari"ni yaratish: savdo va o'zaro investitsiyalar hajmini oshirish, shu bilan yangi ish o'rinlari yaratish imkonini beruvchi vositalar va loyihalar. Iqtisodiyot barqaror tinchlik va butun mintaqaning rivojlanishiga hissa qo'shadi.

Yagona viza g'oyasiga kelsak, bu alohida, ammo juda muhim mavzu. Bu birinchi navbatda turizm salohiyatini almashishga qaratilgan. Bunday tashabbus haqiqatan ham transchegaraviy sayohatni rivojlantirishi va turistlar oqimini oshirishi mumkin. Masalan, chet ellik sayyoh Qirg'izistonga viza olsa, undan O'zbekiston va Tojikistonga ham foydalanishi mumkin. Bu, ayniqsa, Yevropa, Yaponiya va AQShdan kelgan sayohatchilar uchun katta foyda bo'ladi, chunki bir vaqtning o'zida bir nechta mamlakatlarga tashrif buyurish ularning mintaqaga bo'lgan qiziqishini oshiradi va turizm daromadining oshishiga olib keladi. Bunday amaliyot allaqachon mavjud – Shengen hududi bunga misoldir.

Sammitlarning ko'payishi Yevroosiyo markazidagi muhim submintaqa sifatida Markaziy Osiyoga qiziqish ortib borayotganidan dalolat beradi. Mintaqaning yirik xalqaro forum va loyihalarda yagona ishtirokchi sifatida ishtirok etishi ayni paytda Markaziy Osiyo ko'plab global ishtirokchilarning diqqat markazida ekanligini ko'rsatadi.

Manba